

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра тюркської філології

Курсова робота
з тюркської філології на тему:

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В
ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ

Студента(тки) групи Птур 13-19
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.06 Східні мови та літератури
(переклад включно), перша – турецька
Харечко Вікторії Анатоліївни
Науковий керівник: Березовська Н.С.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	8
Висновок до першого розділу.....	21
РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНІ ТА СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ.....	22
Висновок до другого розділу.....	28
Висновок.....	29
Özet.....	30
Список використаної літератури.....	31

ВСТУП

Невпинний розвиток науки і постійне збільшення міжнародних ділових і наукових зв'язків вносить значні зміни в мовну та концептуальну картини світу, що розширює межі галузевих термінологій та поповнює їх словниковий склад. Утворення нових й уточнення вже існуючих термінів вимагає їх систематизації та інвентаризації, що зумовлює дослідження цього пласта лексики в багатоаспектному вимірі. Аналіз фахових терміносистем саме в зіставному аспекті дає можливість виявити своєрідність спеціальної лексики однієї мови на тлі інших мовних картин світу, а також встановити загальномовні тенденції термінотворення.

У зіставній лінгвістиці дослідження термінології відбувається у двох напрямках: теоретичному і практичному. Для теоретичного аналізу різногалузевих терміносистем основна увага зосереджується на визначенні подібного та відмінного в теоретичних засадах формування зіставлюваних термінологій, провідних тенденціях їх поповнення та закономірностях творення. Результати комплексного аналізу галузевої термінолексики в зіставному аспекті слугують підґрунтям для стандартизації та уніфікації терміносистем, для створення сучасних галузевих термінологічних словників, для розробки науково обґрунтованої методики викладання іноземних мов та оптимізації навчання фахової лексики, що і є об'єктом наукових розвідок дослідників практичного напрямку.

Термінологію банківської сфери вирізняє широта тематичного охоплення, оскільки вона проникла і стала невід'ємною частиною майже всіх сфер людської діяльності. Із запровадженням передових банківських технологій, які одержали значне поширення в багатьох розвинутих країнах, зростають і вимоги до фахівців, особливо до тих, які працюють у зовнішньоекономічній, у тому числі й банківській сферах.

Актуальність теми курсової роботи визначається передусім загальною спрямованістю сучасних термінознавчих досліджень на аналіз різногалузевої термінології. Пропонований розгляд турецької та української терміносистем у

зіставному аспекті сприятиме виявленню загальних тенденцій термінотворення та розкриттю національно-специфічних і можливих тотожних рис у формуванні термінолексем. Такий підхід сприятиме впорядкуванню, стандартизації, уніфікації систем банківських термінів турецької та української мов, що оптимізуватиме переклад наукової фахової літератури та документації. Це дослідження сприятиме розробці сучасних двомовних турецько-українських та українсько-турецьких словників банківської діяльності.

Метакурсової роботи полягає в комплексному аналізі й описі словотвірних та структурно-семантичних параметрів термінів банківської сфери турецької мови, визначенні механізмів термінотворення.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання низки завдань:

- Розкрити зміст понять «термін», «термінологія», «терміносистема» та визначити їх характеристики;
- Розробити методiku дослідження: алгоритм добору лексичного матеріалу та його аналіз;
- Дослідити склад турецької та української термінології банківської сфери та обґрунтувати відмінності етимологічного складу терміносистем;
- Визначити способи творення банківських термінів, описати найпродуктивніші структурні моделі, виявити тотожні та відмінні механізми термінотворення в досліджуваних терміносистемах та встановити їх продуктивність;
- Окреслити характер парадигматичних відношень термінологічної лексики (синонімію, антонімію, полісемію, омонімію).

Об'єкт курсової роботи – сучасні турецькі терміни банківської сфери.

Предмет – концептуальні розбіжності у структурі та семантиці термінологічної лексики банківської сфери.

Матеріалом дослідження слугують одиниць банківської семантики турецької мови, дібрані методом суцільної вибірки із словників різного типу: синонімічних, антонімічних, тлумачних словників української та турецької мов, двомовних словників та навчальних посібників. На основі

опрацьованих джерел сформовано фактичну базу та отримано термінокорпус банківської терміносистеми турецької та української мов.

Методи дослідження. Предмет дослідження, його мета та завдання зумовили комплексне використання загальнонаукових та лінгвістичних методів. Серед загальнонаукових були застосовані системний підхід (який дозволяє тлумачити терміносистему як складну, цілісну, самоорганізовану, динамічну, структуровану систему термінологічних одиниць, що взаємопов'язані, взаємодіють та розвиваються за законами мови й під впливом позамовних чинників), абстрагування та узагальнення (для виокремлення найсуттєвіших теоретичних даних, які стосуються досліджуваної проблеми), індукція (для узагальнення часткових випадків використання термінів до встановлення закономірностей розвитку терміносистем) та дедукція (для аналізу терміна і терміносистеми від загальних її ознак до конкретних), описовий метод (для узагальнення й наукової інтерпретації фактичного матеріалу), кількісний аналіз (для встановлення співвідношення між різними досліджуваними факторами та кількісного співвідношення різних груп, видів та моделей виокремлених термінів), зіставний метод (для виявлення спільних і відмінних рис мовної форми вираження та змістового наповнення термінів, їх структурних компонентів та елементів у різних мовах). Методологічним підґрунтям слугували фундаментальні положення сучасної лінгвістики, що стосуються лексико-семантичної організації термінологічних номінацій у галузевих термінологіях. Основними методами є:

- аналіз словникових дефініцій (для дослідження плану змісту терміноодиниць, уточнення їх семантичної структури з метою встановлення тотожностей та відмінностей),
- етимологічний аналіз (для встановлення зв'язків форм і слів різних мов),
- типологічний метод (для виявлення закономірностей мови з метою створення типологічних класифікацій на основі типологічних збігів),

- метод семантичних опозицій (для зіставлення тотожних компонентів і виокремлення додаткової диференційної ознаки),
- словотвірний аналіз (для визначення механізмів творення термінологічних дериватів та вирізнення основних словотвірних і структурних моделей термінів),
- компонентний аналіз (для дослідження семантичної структури термінів та виявлення лексико-семантичних відношень між ними).

Наукова новизна дослідження визначається тим, що в курсовій роботі серед інших досліджень української лінгвістики *вперше*:

- термінологія банківської сфери аналізується в зіставному аспекті;
- досліджуються морфологічний, синтаксичний та семантичний способи термінотворення і визначається ступінь їх продуктивності;
- простежуються особливості парадигматичних відношень у зіставлюваних терміносистемах.

Проведене дослідження дозволяє виявити домінантні тенденції та визначити шляхи еволюційного розвитку турецької банківської терміносистеми.

Практичне значення дослідження визначається можливістю використання теоретичного та практичного матеріалу, а також висновків для розробки та читання лекційних курсів із лексикології та типології турецької мови, перекладознавства, спецкурсу з перекладу галузевої термінології на філологічних та економічних факультетах, викладання турецької мови у професійно орієнтованих економічних навчальних закладах на факультетах банківської справи та на факультетах перепідготовки та післядипломної освіти, укладанні двомовних професійних турецько-українських та українсько-турецьких словників термінів банківської діяльності, у дослідницькій роботі та написанні наукових праць із термінознавчих проблем та зіставного мовознавства, під час укладання методичних розробок, посібників, підручників.

Структура курсової роботи. Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, сформульовано мету та завдання роботи, висвітлюється стан вивчення економічної термінології та термінів банківської діяльності зокрема, визначено об'єкт, предмет та матеріал дослідження, з'ясовано його наукову новизну, аргументовано теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Наведено відомості про структуру та обсяг роботи.

У першому розділі викладено та обґрунтовано теоретичні засади дослідження термінології в українській та зарубіжній лінгвістиці, приділено увагу (стиль!) аспекту зіставного термінознавства, визначено місце банківської терміносистеми в лексико-семантичній системі англійської та української мов, описано методикау зіставлення номінацій банківської сфери та етапи застосування методів дослідження.

У другому розділі розглядаються закономірності структурної організації досліджуваних термінологій, здійснено структурний аналіз термінів, класифіковано термінологічні одиниці за структурними типами, визначено продуктивні моделі термінотворення, розглянуто питання частиномовної належності термінологічних номінацій, виявлено тотожні та відмінні механізми термінотворення в терміносистемах.

Висновки синтезують підсумки проведеного дослідження та окреслюють напрямки подальших наукових розвідок фахових терміносистем.

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Термінологія це особливий пласт лексики його дослідження вимагає комплексного застосування загальнонаукових та лінгвістичних методів, з метою систематизації термінологічного матеріалу та впорядкування терміносистеми.

Дослідження термінів у сучасному вітчизняному та зарубіжному мовознавстві має системний характер. Свідченням цього є те, що термінологія стає не тільки об'єктом дослідження, а й об'єктом викладання, з'являються термінологічні центри та асоціації термінологічних досліджень, які діють у Європейському парламенті, у Берліні, Люксембурзі та країнах Європи. Метою їх створення є координування роботи щодо упорядкування надмірного припливу запозичень, урегулювання процесів термінотворення, удосконалення термінологій на власній мовній основі. Попри стандартизацію та однакові вимоги до термінів кожна галузева терміносистема вирізняється певною кількістю специфічних ознак.

Банківська термінологія є важливою частиною загальної мовної картини світу, складним об'єднанням ментальних. Сучасний період дослідження стандартизації на нормування фінансово-економічної терміносистеми представлений лінгвістичними роботами таких українських дослідників, які вивчають термінологію: бізнесу – Л. Науменко, ринкових відносин – З. Куделько, фінансів – О. Лотка та А. Грицьків, маркетингу – О. Гутиряк, кредитно-банківської справи – О. Дуда тощо. Типологічний ракурс в дослідженні банківської термінології зумовив її розгляд у єдності номінативного та функціонально-комунікативного рівнів.

Для народів Європи період термінотворчості припадає на початок епохи Відродження (XVI ст.), в період коли змінювалося уявлення про навколишній світ, формувалися нові погляди, ставали відчутними досягнення природознавчих і розвиток прикладних наук. Тому визначення методологічних принципів і праця над основними поняттями ставали фундаментом для розвитку наук.

Інтенсифікація міжнародних відносин супроводжується поглибленим вивченням мов. Зміцнюється та розширюється функціонування турецької мови, якою публікується велика частина наукової інформації.

У дослідженні термінологічної лексики основна увага зосереджується на визначенні терміна. І в українському, і в зарубіжному мовознавстві теоретичним напрацюванням у галузі термінознавства зазвичай передували десятки лексикографічних галузевих праць. Інтенсивний розвиток різних сфер діяльності вимагає активного опрацювання термінологій лексикографічно, що призводить до зміни уявлення про термін іФ зумовлює формулювання нових фф вимог до нього. Лінгвісти визначають дві головні особливості терміна. По-перше, він тісно пов'язаний із певною науковою чи технічною сферою: те саме слово в різних галузях може отримувати різні смисли. По-друге, зміст терміна розкривається через точне, логічне визначення. Л. О. Симоненко наголошує, що у визначенні терміна на передній план виходить співвідношення терміна і поняття, оскільки будь-яка наука є чіткою системою взаємопов'язаних понять, виділення яких відбувається на основі наукового узагальнення суттєвих ознак.

Віденська школа термінології пропонує такі етапи аналізу терміна:

- 1) ономазіологічний ракурс (концепт існує до виникнення терміна як такого в процесі номінації);
- 2) визначення концептів (будь-який концепт стає частиною певної концептуальної системи);
- 3) кожному терміну надають дефініцію;
- 4) терміну «приписується» певний концепт;
- 5) синхронне вивчення термінів та концептів.

У сучасній лінгвістиці *термін* визначається як слово або словосполучення, яке точно й однозначно визначає чітко окреслене спеціальне поняття будь-якої галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо, його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери. О. Пономарів доповнює дефініцію терміна, зазначаючи, що основна сфера застосування термінологічної лексики – це офіційно-діловий і науковий стиль. О. С. Ісаєва та М. Ю. Шумило

розглядають терміни як особливі когнітивні рамочні структури – фрейми, які потребують відповідного погодження. М. Б. Головін вважає, що терміном може бути окреме слово або утворене на базі іменника підрядне словосполучення, що позначає професійне поняття та призначене для задоволення професійних потреб спілкування у сфері певної професії. О. С. Ахманова уточнює, що термін – слово або словосполучення спеціальної мови, яке створене, отримане або запозичене для точного вираження спеціальних понять і позначення спеціальних предметів. А. В. Суперанська наголошує, що терміном може бути не тільки слово, узятє з природної мови, але й спеціально культивоване або штучно придумане. На думку К. Я. Авербуха, «слово чи словосполучення» не розкриває повний зміст вираження, оскільки термінами можуть бути не тільки слова, але й символи. Він пропонує «замінити суто лінгвістичне (слово, словосполучення) на загальносеміотичне найменування (знак), яке б охопило всі знакові потреби терміна». Але Т. Р. Кияк зазначає, що термін важко піддається дефінуванню. Цю думку розділяє В. М. Лейчик. Дослідник вважає, що створення загальновизнаного визначення терміна є неможливим, оскільки термін є належністю та об'єктом низки наук, кожна з яких прагне виділити в терміні ознаки, вагомї з її точки зору.

Враховуючи специфіку банківської діяльності, терміном банківської сфери за критерієм сучасності вважаємо мовну одиницю, що у всіх своїх значеннях чи в частині значень точно виражає спеціальне поняття банківської сфери, має закріплене дефініцією термінологічне значення відповідної галузі, входить до терміносистеми банківської сфери як невід'ємний її терміноелемент. За умови фіксації в лексикографічних джерелах банківський термін вважається кодифікованим.

До термінів українські й зарубіжні мовознавці висувають низку вимог, які є бажаними для дотримання в термінології певної галузі:

- 1) зв'язок із науковим поняттям;
- 2) наявність чіткої дефініції, тобто короткого логічного визначення поняття, у якому відображені суттєві ознаки певного об'єкта;
- 3) системність;

- 4) спеціальна сфера застосування;
- 5) тенденція до однозначності в межах термінологічного поля, тобто термінології певної галузі;
- 6) відносна незалежність від контексту;
- 7) термін повинен бути точним, чітким;
- 8) термін має бути коротким (лаконічним), семантично прозорим, хоча ця вимога досить часто суперечить іншій вимозі – точності, а саме це є важливим для термінологічної одиниці;
- 9) важливим для терміна є уникнення синонімів та омонімів;
- 10) план вираження – слово або словосполучення;
- 11) стилістична нейтральність;
- 12) термін прагне до милозвучності (вимога евфонії).

Ф.Г. Грегуль виокремлює також упровадженість терміна. Дослідниця уточнює, що у випадку співіснування кількох назв одного поняття перевагу слід надавати впровадженому термінові, який є найпоширенішим і найвизначнішим у певній галузі знань. Надійним критерієм термінологізації Ф. Циткіна вважає включення фслова в одно- чи двомовний фаховий словник і функціонування його в науковому мовленні для вираження спеціального поняття.

Фогель А. Б. зауважує, що більшість спеціалістів вважають невід'ємними атрибутами терміна системність, точність, однозначність, стилістичну нейтральність та вмотивованість, але зауважує, що дія цих критеріїв коригується фактором часу й фактом існування цієї лексичної одиниці в межах однієї терміносистеми. О. О. Романова зауважує, що основні характеристики терміна реалізуються лише в межах терміносистем, за їх межами термін втрачає свої дефінітивні та системні характеристики – детермінологізується, тобто переходить до загальноживаної лексики.

С. В. Гриньов зазначає, що вимоги до терміна – це, по суті, сукупність характеристик, якими повинен володіти «ідеальний» термін і не завжди можливо дотриматися всіх вимог одночасно щодо окремо взятого терміна. Але вони є

актуальними для систематизації, уніфікації та впорядкування галузевих термінологій.

Зважаючи на двоїсту природу терміну (з одного боку, термін є членом лексичної системи, а з другого – штучно створеним знаком), лінгвісти визначають два основних підходи щодо трактування терміна. Прихильники структурно-субстанційного підходу (О. В. Суперанська, Н. О. Подольська, Н. В. Васильєва) розглядають термін як особливе слово, яке протиставляється за своєю семантичною і граматичною структурою загальноновживаному. Прихильниками функціонального підходу такий погляд на термін як на особливе слово був поставлений під сумнів. Було доведено, що термін – це функція, тип уживання лексичної одиниці, а не особливий тип лексичної одиниці (В. Г. Гак, Б. М. Головін, В. С. Перебийніс, В. М. Лейчик, Ф. А. Циткіна, Т. Р. Кияк, Т. І. Панько). Б. М. Головін доводить, що у морфемній будові слів-термінів і слів-нетермінів, а також у граматичній побудові термінованих та нетермінованих словосполучень немає принципових відмінностей.

Передусім термін відноситься до загального класу лексичних одиниць. Потім до нього додається специфічна характеристика. Не можна знайти істотної різниці у формі і у змісті між словами загальної лексики та словом термінологічної лексики. Однак О. В. Суперанська вказує на певну граматичну та синтаксичну бідність термінів на морфологічному рівні порівняно з загальноновживаною лексикою. М. Халлідей розділяє думку О. В. Суперанської. Він стверджує, що фахова мова відрізняється від загальноновживаної мови статистичним розподілом граматичних структур. У нашому дослідженні дотримуємося функціонального підходу та розглядаємо термінологію банківської сфери в межах загальноновживаної мови.

Важливим критерієм розмежування термінологічних одиниць та слів загальноновживаної мови є аналіз словникових дефініцій. Загальноновживані слова мають у ролі своїх основних значень загальнономовні, а термінологічні значення виступають у їхній структурі в ролі другорядних. Терміни своїми основними

значеннями виражають відповідні спеціальні поняття, а загальномовні – у ролі другорядних.

Також у лінгвістиці є проблема співвідношення терміна і контексту, щодо якої термінологи діляться на дві групи:

- 1) одні стверджують, що контекст має відношення до ідентифікації використання терміна (сучасний напрям у термінології)
- 2) інші вважають, що терміни є контекстно незалежними, тому досліджують їх ізольовано від контексту (традиційний напрям у термінології – Е. Вюстер). Принцип незалежності терміна від контексту був сформульований Д. С. Лотте, який стверджував, що значення терміна не може залежати від речення, у якому він ужитий, а має визначатися лише всією системою понять та відповідно термінологією цієї галузі, оскільки смисловий зміст терміна обумовлено тим поняттям, яке цей термін повинен виражати.

Дотримуємося думки, що термін не потребує контексту, як звичайне слово, бо він:

- 1) компонент певної термінології, що виступає контекстом;
- 2) є однозначним не в мові, а в межах термінології.

З опертям на теоретичні засади дослідження та враховуючи специфіку банківської термінології української та турецької мов, формулюємо базові вимоги до банківського терміна.

Системність терміна. Системність терміна – це залежність одиниць усередині термінологій. Не можна забрати або додати до цих систем будьяку частину без зміни інших. Це зумовлює загальне перегрупування термінів]. О. Н. Толикіна вказує, що є щонайменше три інтерпретації системності терміна: деякі дослідники вбачають у ній класифікаційну сутність (В. П. Даниленко, С. Д. Шелов), другі вважають, що термінам притаманна словотвірна системність (Т. Л. Канделакі, А. В. Лагутіна), на думку третіх, термін є системним двічі: як елемент термінологічної системи, з одного боку, і як елемент системи мови – з іншого боку (О. О. Реформатський, Т. І. Панько). О. О. Реформатський зазначає, що термін має як «словесне позначення поняття» відповідати системі понять певної

галузі науки, а як слово – термін повинен відповідати системі мови. Поняттєва системність полягає в сукупності понять, які перебувають у певних відношеннях, зв'язках один з одним, завдяки чому формується певна цілісність – поняттєва система. Словотвірна системність полягає в сукупності словотворчих одиниць у їхніх взаємозв'язках. Але, на думку Л. О. Симоненко, поняттєва системність не завжди збігається із словотвірною. Вимога системності терміна є важливою у визначенні словотворчого потенціалу терміна, його здатності бути основою для нових термінів.

Однозначність терміна. Термін повинен називати тільки одне наукове поняття, а поняттю повинен відповідати тільки один термін. У своєму термінополі термін має бути однозначним, тому що поле відіграє для терміна таку ж роль, як контекст для загальноживаної лексики. Дослідження термінології засвідчують, що із розвитком терміносистеми і появою нових понять неможливо зберегти однозначність надовго. Отже в межах однієї науки, навіть у межах одного термінологічного поля можлива варіативність значення.

Дефінітивність терміна. Зазначимо, що визначення терміна фіксоване (хоча й підлягає корекції у зв'язку із розвитком наукових знань), тобто характеристики концептів, які формують значення терміна, відображені в ньому досить точно і відповідають певному етапу розвитку науки. До дефініцій ставляться певні вимоги:

- 1) об'єктивність (об'єктивне визначення – це єдине правильне пояснення поняття);
- 2) історичність (якщо дається визначення явища чи предмета, властивого тій чи іншій епосі, то в дефініції повинні включатися ознаки, які передають інше розуміння цього явища чи предмета);
- 3) чіткість дефініції терміна, що залежить від виразності й однозначності всіх елементів, які входять у визначення;
- 4) повнота дефініції (дефініція терміна повинна містити загальновідомі поняття або ж такі, яким у рамках словникової статті властиве своє визначення).

У тлумаченні поняття неприпустимо використовувати термін, що вимагає додаткових пояснень, тобто не можна пояснювати слово через слово яке визначається. Наприклад: тлумачення «валюта – це валюта певної держави» є некоректним, доцільніше застосувати визначення «валюта – це платіжний засіб (грошова одиниця) певної держави».

Р. Теммерман виділяє три типи термінологічних дефініцій :

- 1) змістовна дефініція – це деталізація ознак концепту, який дефінують: курс – ціна, за якою купують і продають акції, облігації, інші цінні папери та валюту;
- 2) розгорнута/екстенціональна дефініція містить перелік усіх складових цього концепту, які мають однаковий рівень абстракції: вексель – цінний папір, що засвідчує безумовне грошове зобов'язання боржника сплатити в певний термін зазначену суму грошей власникові векселя. Розрізняють простий вексель і переказний вексель;
- 3) частково-цілісна дефініція описує супідрядний концепт у частковій концептуальній системі, перелічуючи всі складові, які утворюють ціле: монета – грошовий знак, викарбуваний з металу, використовується як засіб обігу і платежу; має лицьовий (аверс) і зворотний (реверс) боки та обріз (гурт).

Точність. Кожен термін повинен максимально точно передати суть позначеного ним поняття. Вважають, що чим повніше і глибше пізнання сутності поняття, тим точніше формулюється його назва – термін.

Лаконічність терміна. Термін повинен мати раціональну довжину, але слід підкреслити, що беззастережне слідування вимозі стислості може призвести до порушення норм мови. І. С. Квитко, В. М. Лейчик наголошують, що —вимога стислості не розповсюджується на всі терміни. Для немотивованих термінів питання стислості не виникає, оскільки невідомо, шляхом вилучення чи скорочення яких елементів можна цього досягти.

Стилістична нейтральність – відсутність емоційно-експресивного забарвлення. Термін характеризує лише основну предметно-логічну інформацію,

а не передає додаткову емоційно-оцінну та чуттєво-образну інформацію. Навіть у випадку коли термін утворено шляхом метафоризації/ метонімізації, то, потрапляючи в термінологічне поле, він втрачає свої додаткові відтінки.

Мовна правильність – це забезпечення внутрішньомовної гармонії термінології із загальною структурою національної мови. Підкреслимо, що точність терміна зумовлюється дотриманням орфографічних і морфологічних норм.

Терміни співвідносяться з певною термінологією та є елементами певних терміносистем. Формування термінології охоплює тривалий період часу і не є одноразовим і єдиним процесом. Термінологія виникає у визначений історичний період часу, після того як певна сфера людської діяльності, яку обслуговуватиме термінологія, набирає системних ознак. Типовим для періоду формування термінології певної галузі є запозичення термінів або всієї термінології. Завдання термінології полягає у процесі формування термінологічної системи, тобто термінологія є —інструментом організації та репрезентації спеціальних знань у відповідній науково-професійній галузі, який зумовлений внутрішньомовними (розвитком термінології як частини національної мови) та позамовними факторами (упорядкування, стандартизація тощо).

Під час розгляду термінології, зазвичай розрізняють:

- а) науку про терміни (у цьому значенні все більш популярним стає термін—термінознавство;
- б) спеціальну лексику у складі всіх слів певної мови;
- в) лексику, яка обслуговує певну галузь науки чи техніки.

І. С. Квитко, В. М. Лейчик та Г. Г. Кабанцев розглядають термінологію як «сукупність термінів, які виражають історично-сформовані поняття будь-якої галузі науки або техніки – спеціальної сфери людських знань чи діяльності». На думку Г. О. Винокура, термінологія – сукупність термінів, яка склалася стихійно. В. М. Русанівський та О. О. Тараненко зазначають, що термінологія – особливий пласт лексики, який піддається свідомому регулюванню і впорядкуванню. О. Найбеккен підкреслює більшу стабільність і більш інтернаціональний характер

термінології. Т. І. Панько вважає, що термінологія – це не система, а сукупність термінів, які входять у певну термінологічну систему. Цю думку розділяє М. С. Зарицький. Дослідник під термінологією розуміє сукупність терміназв, які вживаються в певній галузі, але ще не піддані науковому осмисленню, не систематизовані.

Термінологію банківської сфери визначаємо як сукупність термінів на позначення понять, процесів, дій тощо банківської діяльності, пов'язаних між собою на семантичному, словотвірному і граматичному рівнях, яка піддається свідомому регулюванню й упорядкуванню.

Л. А. Васенко виділяє три напрямки розвитку термінології на власній основі: 1) поглиблення наукового знання (термін стає родовим поняттям, а біля нього з'являється кілька видових понять та відповідних термінів); 2) виникнення нових об'єктів унаслідок науково-технічного прогресу; 3) виникнення в певній галузі знання нових підгалузей знань, що може вплинути на саму термінологію.

Після нагромадження достатньої кількості понять термінологія підлягає систематизації, далі аналізу, під час якого виявляються її недоліки і визначаються методи їх усунення. Результат цієї роботи представлений в вигляді терміносистеми – упорядкованої множини термінів із зафіксованими відношеннями між ними.

З. Б. Куделько вважає, що нормалізація термінологій є прерогативою фахівців відповідної наукової галузі, логіків та лінгвістів, які повинні спільно регулювати процес наділення понять термінами. Дослідниця виділяє три види нормалізаторської діяльності в процесі упорядкування термінології:

- 1) мовну нормалізацію, тобто мовну правильність в утворенні і вживанні термінів;
- 2) змістову нормалізацію термінів (визначення змістовного співвідношення терміна і його функції);
- 3) логічну нормалізацію, точніше кажучи побудову правильної ієрархії понять, та визначення понятійної точності терміна.

Професійне використання термінології забезпечує її інформативну якість, стабільність знакових систем.

Термінологія є джерелом терміносистеми. Терміносистема як модель певної галузі знань або діяльності з'являється в той період, коли ця галузь склалася достатньою мірою, має свою теорію, виявила й усвідомила основні свої об'єкти і зв'язки між ними. Тобто, на відміну від термінології, терміносистема формується не разом з виникненням певної науки, а відповідно до етапів формування теорії чи теорій цієї науки. Я. В. Житін уточнює, що терміносистема прив'язана не стільки до окремої науки, скільки до певної теорії. В одній і тій самій галузі може бути декілька терміносистем за наявності низки теорій.

Р. І. Дудок визначає терміносистему як систему термінів певної окремої науки або техніки. Тобто, це сукупність термінів, які забезпечують номінацію головних понять певної сфери знань та діяльності, пов'язаних між собою логіко-семантичними та іншими відношеннями. Б. Н. Головін підкреслює, що терміносистема – сукупність термінів певної сфери знань наукової школи тощо, пов'язаних між собою на понятійному, лексико-семантичному, словотвірному (дериваційному) і граматичному рівнях. В. М. Лейчик наголошує на свідомому упорядкуванні або конструюванні терміносистеми з природних, але спеціально дібраних одиниць, які вважаються повноцінними термінами. Т. Р. Кияк під терміносистемою розуміє впорядковану сукупність термінів, які адекватно виражають систему понять спеціальної сфери людської діяльності, між якими існує обов'язковий і незаперечний зв'язок, а сукупність таких зв'язків у середині сукупності термінів визначають його структуру. Якщо система позначуваних об'єктів, пов'язаних родо-видовими відношеннями, не знаходить структурного відображення в сукупності експонентів, то ми не можемо говорити про терміносистему.

Л. А. Васенко визначає типові характеристики терміносистеми:

- 1) цілісність терміносистеми,
- 2) відповідність суми частин цілому,

3) певна сталість терміносистеми (терміносистема відображає систему поглядів у певній сфері наукового знання на певному етапі),

4) структурований характер терміносистеми

На думку М. К. Борисової, відмінною характеристикою терміносистеми є те, що вона створюється фахівцями певної галузі із свідомо дібраних, а в окремих випадках і спеціально створених термінів і термінологічних словосполучень, а також запозичених номінацій з метою викладення теорії, яка описує певну галузь.

Терміносистему банківської сфери визначаємо як складну, цілісну, самоорганізовану, динамічну, структуровану систему взаємопов'язаних термінологічних одиниць, що позначають відповідні поняття цієї галузі та розвиваються за законами мови й під дією позамовних чинників.

Л. А. Васенко виділяє три етапи формування та функціонування терміносистеми:

- 1) період від етапу відсутності теорії до стану її формування, тобто перехід від неупорядкованої сукупності термінів до терміносистеми;
- 2) зростання обсягу знань у межах прийнятої теорії;
- 3) зміна теорії, як наслідок – зміна терміносистеми.

Спочатку нову теорію описують термінами попередньої теорії, а потім упроваджують нові терміни, які відображають нові поняття.

Терміни самі по собі не утворюють системи, якщо не задані зв'язки між ними. Терміносистема утворюється навіть за відсутності певних її елементів, але за наявності загальної структури та зв'язків між її компонентами. Системність термінології зумовлена двома типами зв'язків, які надають множинам термінів системного характеру:

- 1) логічними зв'язками (якщо між поняттями певної науки наявні системні логічні зв'язки – а вони є в кожній науці, – то терміни, які називають ці поняття, мають теж бути системно пов'язаними);
- 2) мовними зв'язками (хоча терміни позначають наукові поняття, вони залишаються одиницями природної людської мови, отже, їм властиві всі ті

парадигматичні зв'язки, які характерні для загальноновживаних слів: синонімічні, антонімічні, словотвірні, полісемічні, граматичні, родо-видові та ін.).

Д. С. Лотте визначив умови, за яких досягається системність терміносистеми:

- 1) в основі побудови системи термінів лежать класифікації, які розглядають це поняття в їхньому розвитку та є прогресивного характеру;
- 2) виходячи з класифікаційних схем, виділяють необхідні й достатні ознаки, що підлягають безпосередньому термінологічному відображенню;
- 3) тільки після цього добирають слова та їх частини для створення терміна, що по можливості найточніше відображають, з одного боку, загальність цього поняття, з іншого – його специфічність.

Важливим є те, щоб терміни одного порядку мали однотипну конструкцію. Зазначимо, що невпорядкованість терміносистеми призводить до помилок у практичній діяльності фахівців і таким чином сповільнює розвиток цієї галузі.

ВИСНОВОК ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

У сучасній лінгвістиці термін визначається як слово або словосполучення, яке точно й однозначно визначає чітко окреслене спеціальне поняття будь-якої галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо, його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери. Враховуючи специфіку банківської діяльності, терміном банківської сфери за критерієм сучасності вважаємо мовну одиницю, що у всіх своїх значеннях чи в частині значень точно виражає спеціальне поняття банківської сфери, має закріплене дефініцією термінологічне значення відповідної галузі, входить до терміносистеми банківської сфери як невід'ємний її терміноелемент. За умови фіксації в лексикографічних джерелах банківський термін вважається кодифікованим.

Важливим критерієм розмежування термінологічних одиниць та слів загальноживаної мови є аналіз словникових дефініцій. Загальноживані слова мають у ролі своїх основних значень загальномовні, а термінологічні значення виступають у їхній структурі в ролі другорядних. Терміни своїми основними значеннями виражають відповідні спеціальні поняття, а загальномовні – у ролі другорядних.

Терміни співвідносяться з певною термінологією та є елементами певних терміносистем. Формування термінології охоплює тривалий період часу і не є одноразовим і єдиним процесом. Термінологія виникає у визначений історичний період часу, після того як певна сфера людської діяльності, яку обслуговуватиме термінологія, набирає системних ознак. Типовим для періоду формування термінології певної галузі є запозичення термінів або всієї термінології. Завдання термінології полягає у процесі формування термінологічної системи, тобто термінологія є —інструментом організації та репрезентації спеціальних знань у відповідній науково-професійній галузі, який зумовлений внутрішньомовними (розвитком термінології як частини національної мови) та позамовними факторами (упорядкування, стандартизація тощо).

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНІ ТА СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

В Туреччині питанням економіки надається надзвичайно багато уваги. Це пояснюється становленням та розвитком ринкової економіки в країні. Основний вплив на економічну лексику турецької мови справляє загальноновживана мова, а також системи термінів економіки інших країн, з якими співпрацює Туреччина. Переважна більшість економічних термінів поступово нормалізуються і стають загальноновживаними, адже внаслідок частого використання їхня семантика стає прозорою та зрозумілою для широкого кола реципієнтів. До таких загальнозрозумілих термінів можна віднести : fiyat - ціна , döviz - валюта , yatırım вклад , verimlilik - рентабельність .

Велику групу становлять терміни - інтернаціоналізми – європеїзми. Наприклад: enflasyon - інфляція , aktif - актив. Більшість цих термінів утворилися на базі споріднених з латинською мов : англійської , німецької, французької, італійської

Тип	Англ	Нім	Італ	Фр
Banka	Bank	Bank	Banca	Banque
Kapital	Capital	Kapital	Capitale	Capital
Kredi	Credit	Kredit	Credito	Credit

Розглянемо семантичні характеристики банківських термінів сучасної турецької мови. Розглянемо наповнення терміносистеми турецької мови за частиномовним критерієм. Оскільки основна функція терміну – називна, то більшість термінів є іменниками чи іменниковими словосполученнями. Прикладами термінів-іменників можуть бути наступні лексеми: banka– банк, döviz – валюта, bankamatik – банкомат, тощо. У якості іменникового словосполучення може виступати термін: döviz bürosu – обмін валют.

Дослідження галузевих термінологій доводять, що в термінології допустимі основні лексико-семантичні процеси – такі, як полісемія, омонімія, синонімія, антонімія. Терміни, будучи за своєю природою найчастіше словами “природної”

мови, відчують на собі вплив всіх тих лексико-семантичних процесів, до яких схильна лексика загальнолітературної мови. Але, порівняння явищ полісемії та інших семантичних лексичних явищ показує, що їх властивості в області термінології відмінні від аналогічних явищ у загальнолітературній лексиці. Відмінність зводиться до того, що ці процеси не зачіпають характерних лексико-семантичних ознак термінології. Вони протікають у тих межах, які не порушують семітичних визначень термінів.

У системі банківської термінології сучасної турецької мовивикористовуються багатозначні лексеми, які, як правило, можуть стосуватися не тільки банківської сфери, але й інших суміжних сфер. Наприклад, термін *Şifre* – пароль може використовуватися як в банківській сфері, так і у багатьох інших сферах.

Деякі терміни володіють синонімічними властивостями. Наприклад: готівка може називатися *nakit* або *para*.

Терміни, які є лексико-семантичними варіантами слів, не втрачають з ними зв'язок, навіть коли виступають в вузькопрофесійному використанні. Семантичний аналіз їх системних ознак підтверджує наявність в них основних лексико-семантичних явищ, властивих одиницям загальнолітературної мови. У середині термінологічної системи вони часто мають ослаблені термінологічні характеристики, не відповідають таким основним лінгвістичним вимогам, що пред'являються до термінів, як точна співвіднесеність із висловлюваним поняттям, однозначність у межах Термінологічної системи, відсутність синонімії тощо.

Натомість, більшість термінів – це вузькоспеціальні терміни, які не мають інших значень та використовуються лише у банківській сфері, наприклад *döviz* – валюта.

Спостереження демонструють, що опорною, нейтральною кожно синонімічному ряді виявляється одиниця, яка прийшла з загальнолітературної мови, тобто термінологічний лексико-семантичний варіант слова загальної мови або запозиченого слова, яке знайшло широке застосування у загальній мові.

Розглядаючи особливості семантики банківських термінів, необхідно відзначити, що, називаючи той чи інший предмет референтної дійсності, люди співвідносять його з іншими явищами оточуючого їх світу. Це призводить до того, що даний предмет або явище отримує найменування шляхом використання назв інших предметів чи явищ, у тому або іншому відношенні з ним пов'язаних або співставних. Із плином часу з різних причин мотивація значення такого слова може бути втрачена, і тоді слова починають функціонувати як виключно умовні, невмотивовані позначення.

Оскільки спеціальні мови виконують більш конкретні функції, ніж літературна мова, а їх лексичний склад постійно поповнюється новими термінами, вони інколи потребують стандартизації. За ступенем нормативності банківські терміни сучасної турецької мови можуть бути:

- 1) стандартизованими (які пройшли стандартизацію);
- 2) стандартизованими (що проходять стандартизацію);
- 3) неприпустимими (не пройшли стандартизацію);
- 4) рекомендованими, паралельно допустимими (у якості додаткового варіанту);
- 5) відхиленими.

Також в залежності від частоти використання у тексті можна виділити високочастотні й низькочастотні терміни. Також існує три основних Етапи стандартизації термінів:

- 1) повна систематизація всіх назв;
- 2) оцінка і уніфікація реально існуючої термінології;
- 3) справжня стандартизація.

Вивчення семантики банківських термінів турецької мови також передбачає проведення компонентного аналізу банківських термінів. На думку М. Н. Лату, семантична структура терміна неоднорідна і може поділятися на компоненти'. Тому, звернемося до вивчення компонентного складу банківських термінів турецької мови, що становить їх структурні особливості.

За структурним критерієм терміни банківської термінології турецької мови можна поділити на одноосновні терміни (які можуть мати похідну або ж непохідну основу), а також терміни-композиції, терміни-словосполучення (які також класифікуються за кількістю елементів як дво-, три- та більш компонентні).

Одноосновні терміни це, наприклад, hesap – рахунок, döviz – валюта, тощо. Такі терміни нерозкладні за своєю структурою, вони мають лише одну основу. За семантичними показниками такі терміни, як правило, є варіантами слів загальнолітературної мови, є багатозначними та їх сфера використання не обмежується лише банківською сферою.

Однокомпонентні термінологічні одиниці (або терміни-слова) служать для позначення основних понять. В середньому вони використовуються частіше, ніж багатоконпонентні терміни (терміни-словосполучення). Можливо також виділити й структурні типи однокомпонентних термінів, що диференціюються залежно від кількості та характеру кореневих морфем, а також в залежності від наявності словотворчих афіксів. У банківській термінології турецької мови серед термінів-слів можна виділити прості та складні терміни, а також непохідні й похідні, повноосновні слова та аббревіатури.

Щодо простих похідних банківських термінів сучасної турецької мови, то вони, як і складні похідні терміни, мають у своєму складі словотворчі афікси. Окрім того, до простих похідних термінів банківської сфери у сучасній турецькій мові входять також слова-запозичення, наприклад, з латинської та французької мови.

Більш представлені у системі турецької мови терміни-словосполучення, тобто багатослівні (багатоконпонентні чи складені) банківські терміни. Компоненти словосполучень знаходяться у атрибутивному зв'язку, тобто один з компонентів визначає інший, наприклад: döviz kuru – курс обміну валют, döviz bürosu – пункт обміну валют, тощо.

За морфологічним типом головного слова Б. Н. Головін виділяє наступні типи термінів, що спостерігаються також і у системі банківської термінології турецької мови:

- 1) Субстантивні словосполучення, коли у ролі головного слова виступає іменник, а в ролі залежних слів можуть виступати іменники, прикметники, порядкові числівники тощо,
- 2) ад'єктивні словосполучення, головним словом у яких є прикметник або дієприкметник, залежним – іменник або прислівник,
- 3) дієслівні словосполучення, де головне слово – це дієслово, а залежне – іменник,

Дослідники особливостей термінів вказують, що формальна структура терміна викликає багато запитань, одне з яких – проблема оптимальної довжини терміна. Однією з вимог до форми терміна є його стислість. На думку В. М. Лейчика, доцільніше говорити не про стислість терміна, а про його оптимальну довжину чи оптимальний набір терміноелементів, із яких складається термін. Отже, формальна структура терміна буде пов'язана зі змістовною структурою, оскільки кожен терміноелемент співвідноситься з поняттям або ж з ознакою поняття.

Поняття терміноелементу вперше було введено в лінгвістику Д. С. Лотте. Під терміноелементом Д. С. Лотте розумів “будь-який термін – словосполучення, термін-слово, або частину терміна-слова, які неподільні у термінологічно-смісловому плані”.

За В. М. Лейчик, термін має ідеальну довжину, у випадку коли кожен його терміноелемент означає одне поняття з системи понять даної галузі знання. Довжину можна позначити як $I + n$ (або $n + I$). Якщо термін є основним для даної терміносистеми, то n – це кількість етапів поділу поняття – дорівнює нулю. Оптимальна довжина терміна, при якій можливо позначити основне поняття терміноелементами у кількості m , дорівнює $m + n$, причому в разі вмотивованого терміна m не може дорівнювати нулю]. У терміні виділяється кількість терміноелементів, які відповідають кількості морфем (або слів), що є значущими понять, що відносяться до певної системи понять.

Слід розрізняти ідеальну та оптимальну структуру терміна. Термін має ідеальну структуру, якщо зв'язки між його терміноелементами відповідають логічним зв'язкам між відповідними поняттями. Оптимальною

структурою В. М. Лейчик вважає таку ідеальну структуру терміна, при якій число його терміноелементів є мінімальною для даної терміносистеми.

Таким чином, структурні особливості банківських термінів сучасної турецької мови можна відобразити у вигляді наступної схеми:

Структурні типи турецьких термінів

- 1) Одноосновні терміни
- 2) Терміни-композиції
- 3) Терміни-словосполучення
- 4) Похідні
- 5) Непохідні
- 6) Багатокомпонентні
- 7) Аббревіатури

Відповідно, за структурним критерієм терміни будівельної термінології турецької мови включають, передусім, багатокомпонентні терміни-словосполучення, крім того, значну кількість термінів становлять похідні і непохідні одноосновні терміни. Менш представлені у терміносистемі банківської галузі турецької мови терміни-композиції і терміни-аббревіатури.

ВИСНОВОК ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

У системі банківської термінології сучасної турецької мови використовуються багатозначні лексеми, які, як правило, можуть стосуватися не тільки банківської сфери, але й інших суміжних сфер. Дослідження галузевих термінологій доводять, що в термінології допустимі основні лексико-семантичні процеси – такі, як полісемія, омонімія, синонімія, антонімія. Терміни, будучи за своєю природою найчастіше словами “природної” мови, відчують на собі вплив всіх тих лексико-семантичних процесів, до яких схильна лексика загальнолітературної мови. Оскільки основна функція терміну – називна, то більшість термінів є іменниками чи іменниковими словосполученнями.

За структурним критерієм терміни банківської термінології турецької мови можна поділити на одноосновні терміни (які можуть мати похідну або ж непохідну основу), а також терміни-композиції, терміни-словосполучення (які також класифікуються за кількістю елементів як дво-, три- та більш компонентні).

ВИСНОВКИ

Таким чином, у процесі дослідження було розглянуто теоретичні аспекти вивчення банківської термінології турецької мови, а також здійснено комплексний аналіз семантичних і структурних особливостей банківської термінів турецької мови. У процесі дослідження зроблено наступні висновки:

Термінологічна лексика становить важливу частину словника будь-якої сучасної мови і акумулює результат інтелектуального розвитку її носіїв у певній галузі науки. Терміном банківської сфери вважається мовна одиниця, що у всіх своїх значеннях чи в частині значень точно виражає спеціальне поняття банківської сфери, має закріплене дефініцією термінологічне значення відповідної галузі, входить до терміносистеми банківської сфери як невід'ємний її терміноелемент. Основними вимогами до терміна є однозначність, стислість, дефінітивність, експресивна нейтральність тощо. Терміносистема банківської сфери є складною, цілісною, самоорганізованою, динамічною, структурованою системою взаємопов'язаних термінологічних одиниць, що позначають відповідні поняття цієї галузі і розвиваються за законами мови й під впливом позамовних чинників. Різниця між термінологією і терміносистемою у тому, що термінологія – це сукупність лексичних одиниць, яка формується поступово відповідно до етапів формування науково-професійної галузі, тоді як терміносистема – це ієрархічна система термінів, впорядкована термінознавцями та фахівцями відповідних наукових галузей.

Більшість банківських термінів є іменниками або іменниковими словосполученнями. Для банківських термінів характерні такі лексико-семантичні процеси, як полісемія, омонімія, синонімія, антонімія.

Аналіз структурних особливостей банківської термінології сучасної турецької мови показав, що виділяють такі структурні групи: одноосновні терміни (які можуть мати похідну або ж непохідну основу), а також терміни-композиції, терміни-словосполучення (які також класифікуються за кількістю елементів як дво-, три- та більш компонентні). Найбільш широко представлені одно-, дво- та три-компонентні банківські терміни.

ÖZET

Bir terim , belirli bir mesleki bilgi alanındaki kavramlar sisteminin parçası olan bir kavramın sözlü olarak tanımlanmasıdır ; özel bir kavramı ifade etmeye hizmet eden , belirli bir faaliyet alanının karakteristiği olan bir kelime (veya kelime öbeği) . Bir dizi terim olarak terminoloji , özel kelime dağarcığının bir parçasıdır.

Bankacılık terimlerinin çoğu isimler ve isim cümleleri oluyor.Çoğu bankacılık terimi , başka bir anlamı olmayan ve yalnızca bankacılık endüstrisinde kullanılan , dar kapsamlı özelleşmiş terimlerdir.

Daha fazla araştırma için olasılıklar , Türk dilinin bankacılık terminolojisinin sanatsal üslupta kullanımının özelliklerini incelemek ve bu terimlerin Ukraynaca'ya çevrilmesinin özelliklerini incelemektir . Ayrıca , Türkçenin diğer özel endüstri terminolojilerini , terimlerin yapısal , anlamsal ve işlevsel özelliklerini bu terminolojiler içinde incelemek ilginçtir.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: навч. Посіб. Для студ. Філол. Спец. ВНЗ. К.: ВЦ «Академія», 2001.
2. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура / В. М. Лейчик. – Изд. 3-е – М.: Изд-во ЛКИ, 2007.
3. Кияк Т.Р. Семантичні аспекти нормалізації термінологічних одиниць / Т.Р. Кияк, О.І. Каменська // Вісник Житомирського державного Університету імені Івана Франка: зб. Наук. Пр. – Житомир. – 2008. – Вип. 38.
4. Лейчик В.М. Терминоведение: Предмет, методы, структура. Изд. 2-е, испр. И доп. – М.: Ком книга, 2006
5. Лотте Д. С. Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов / Д. С. Лотте. – М.: Наука, 1981.
6. Лейчик В. М. Оптимальная длина и оптимальная структура термина / В. М. Лейчик // Вопросы языкознания. – 1981. – № 2.
7. Смужаниця Д. Термінологічна лексика як основний складовий компонент професійного іншомовного спілкування / Д. Смужаниця // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – 2013. – Вип. 26.
8. Авербух К. Я. Средства специальной номинации и проблема их Описания в словарях разных типов / К. Я. Авербух // Ивановская Лексикографическая школа: традиции и инновации. Сборник научных статей. – Иваново, 2011.